

A NOVA TERRA

BOLETIN DECENAL

Idearium da Irmandade da Fala en Galicia e nas colonias galegas d'América e Portugal

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña, ó mes, 40 cts.
Coste d'un número 10 >

Fora, trimestre, 1'50 pts.
América, Id. 2 >

Pagos adiantados

Redaición e Administración: REGO D' AUGA, 38, 1.º

Número 52

A CRUÑA 20 DE ABRIL DE 1918

O REPARTO D' OS CONSUMOS EN SADA

BULRA SANGUENTA D' OS CACIQUES

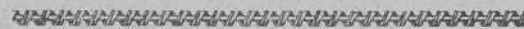
CON motivo do reparto de Consumos, non fai moitas datas qu'os veciños de Sada viñeron en imponente manifestazón á Cruña a lle pedire xustiza ás autoridades administrativas. Pormetéuselles atendela nas suas xustas peticións, i en efecto, o señor administrador de Propiedades e Impostos acordou a nulidade do reparto portestado, e dispuxo a confeición d'outro mais axeitado ás regras d'unha estrita equidade.

Mais os caciques que non podían deixare fuxir das mans isa sua poderosa arma dos Consumos, que non debían consentire que ficaran sin ise castigo os que negáranlle o voto, baraxaron homes e calaron concenias, e ríndose das autoridades xerárquicas e pulando por enriba das leies administrativas, conqueriron o sairen co-a sua.

No novo i equitativo repartimento de Consumos eisposto n'actualidade ó público, non soio aparecen fixadas a centeaes de contribuentes as mesmas cuotas causantas das portestas, sinon qu'agora AINDA FORON RECARREGADAS CON MAOR CANTIDA-

DE qu'as que lles puxeran no reparto anulado.

A bulra foi sanguenta. Bulra qu'é un reto ó pobo de Sada, que moi ben puidera traer funestas consecuencias. Portestaron en nome da xustiza, e os encargados d'administración non soio calaron, qu'o mal serfa menos, sinon que faguéndose solidarios ou

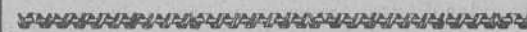
UNHAS PERGUNTAS

POLÍTICA DEMOCRÁTICA

¿E certo, como oimos dicire, que o campo experimental agrícola de Santiago, que paga o Estado, está n'unha finca cercada do Sr. Romero Donallo, o de Vedra, n'outra de D. Casimiro Torre, o de Teixeira, n'outra do señor Sánchez Anido, o da Baña, n'outra do Sr. Amigo, diputado provincial?

¿E certo que os labregos coase non saben da eisistencia d'estos campos nin reciben d'eles beneficios?

Conviña moito que chegasen as preguntas anteriores a mans do Ministro de Fomento.

maniqués dos noxentos ditadores donos de vidas e facendas, deixaron pasare por outo as leies qu'istos ditan, como si o noso labrego fora un escravo mercado ó negreiro, e non un ceibe cidadan en preno século XX.

A i-alma mais cativa, o espírito mais probe, ten que sentire pulos de rebeldía, e ansias de redenzón. A presión, a tiranía d'istos modernos señoróns de forza e coitelo, dinos émulo d'aquiles d'antano, van apurando co-a sua indómata soberbia a pacencia labrega, e o labrego propárase constituindo

Sociedaes de Defensa pra dal-a derradeira batida.

Apreixen os caciques, apreixen, que canto mais forte o fagan, mais axiña perderán os pedestaes en qu'érguense soberbios e mandarins, sostidos por unha xustiza falsa, mentireira, por unha xustiza que ó non cumprir como debe, ten outra mais suprema por enriba sua: o pobo.

Tendo en conta a calma con qu'o labrego se asocia, e os moitos qu'aínda non déronse conta de que n'iso pende a sua liberdade, teñen razón os caciques en asoballal-os, fan ben en escarnecel-os e tratal-os como a escravos, porqu'era mester qu'a opresión e a tiranía fora tanta, tan forte e aldraxante, qu'o labrego d'aquela decatárase de qu'a unión trai a forza, e que ben orgaizados rebeláranse contr'os tiráns, e qu'ó afogare as suas portestas en sangue, non fora en casos illados como acontece agora, sinon que fixeran de Galicia enteira, un Narón, un Nebra, calquer cousa, mais denantes qu'escravos, mortos.

CADRO BRANCO

O Sr. Lago González bispo de Tuy, un dos preladados de maior talento de España, á unha comisión de galeguistas que foi saudado n'Ourense, encarecéulle o emprego do idioma galego no confesonario, coma medio de traballar polo rexurdimento das enerxias de Galicia.

Temos que facer chegar a todas as partes iste xeito patriótico do Sr. Lago González.

CADRO MOURO

El Imparcial de Gasset, iste xornal orgo do vello centralismo, completamente descetado, que foi un dos mais culpabres da perda das colonias e que defende a política causante das traxedias de Nebra, é o único de Madri que atopou malo o derradeiro discurso de Cambó no Congreso.

E a El Imparcial fixéronlle coro La Voz de Galicia e El Orzán, boletín riestrista-idóneo agarimado por algúns sindicalistas cruñeses.

FOLLAS NOVAS

FALA O PADRIÑO

Veño de lér xuntas e formando libro, as poesías de Antonio Valcárcel. Moitas d'elas foron nâdas diante dos meus ollos. Entre sorbo e sorbo de café o autor esplanaba un asunto poético:

—Agarda un pouco—decíame; e, mentras eu cavilaba nas consecuencias da siba das patacas e en botar a pirixel ás miñas macetas de carabeles procurando unha axuda para a vida, cata ahí o poeta amostrándome trunfal uns lindos versos, tirados á somade dos miolos, co-a mesma desenvoltura e tan doadamente coma quen manda memorias para a familia n-unhá esuela.

¡E coidarán moitos que esto de facer versos e tan simple como facer asubiar un chifro de feira! Eu nunca os fixen, porque non fun capaz, e de algunha vez que o to-

Para mín estos versos son un tesouro atopado n-unha ola de barro, gracias a certos meigallos feitos pol-a pauta do libro de San Ciprián. Sei que tén doas d'ouro e pedras preciosas; sei que é cousa de moitísimo mérito; mais non podo precisal a cuantía porque aínda non tiven lecer e acougo pra facel o inventario de tanta riqueza.

¡Quên lles da creto ós poetas; Dempóis de que nos meten o ánimo n-un puño falando de saudades e doores, movéndonos á piedade e á melancolía, maxinamos que o autor será algún êteco caído do ollo do Sol en baixo, co-o cabelo longo e partido ó medio, lambido de unha vaca, mantido con suspiros de monxa, cacarañado e comesto do picapáu. . . ¡Tirádelles do xenio á Antonio Valcárcel, e si non arrinca un carballo coma eu unha vara das hervellas, que me fuxa o demo mil veces renegado! Forte, rexo, colorado e ledo, que xoga a trazar versos cando se farta de escribir de economía e de finanzas, o día que lle pete facer

en serio poesías, vai-as facer de xeito que terán sonda perdurable, e eu voume acreditar de profeta. Non é home Antonio Valcárcel de deixarme quedar mal en ningures.

* * *

Pedínlle ó autor que me fixese a mercede de deixarme ser padriño d'estes versos, que fixo como unha enredada, por brincadeira, por virme acaído, sendo eu testigo presencial, como teño dito, do nacemento dos máis d'eles. As miñas pecadoras mans non podían rescibiren mais honra que a de termaren d'eles diante da pía. Outras, santas e sabias, de sacerdote e de príncipe das letras, botáronlles—como xa vichedes—as augas bautismaes.

Decátome agora de que lles non puxen nome—primordial obriga de todo fiel padriño—. ¿Qué nome lles poñeremos? ¿Deixarémolas en «Poesías de Antonio Valcárcel»? Máis val así, pois sendo en mín infalible o trasacordo, librome do remorso de atopar outro que se lles acatse mellor.

Espero que xa que non tiven arte para nomealas, sexan por vos, lectores, adxetivadas co-o mais xentil dos calificativos.

JOSÉ IGLESIAS ROURA.

POESÍAS

DE

ANTONIO VALCÁRCEL

c'un prólogo de Marcelo Macías

1918

mei de empeño, saíume unha cousa á modo de lista de lavandeira. (Gardádeme o segredo).

Metinme no libro, e foi coma si me adentrara n-unha devesa brava, n'un hédramo de ideas lostregueantes e de maxinacións de lumes cegadores que me barreran a vista e-o sentido; salio agora ó descuberto como quen sai de un soño, co-a cabeza quente, abofellas. Esto quèr decír que o libro fíxome sentir e fíxome pensar; ja mín que son aspro e teixo coma un cardón, e un toxo arnal n'unha peza; tan apegado á prosa que non creo nin espero en cousa algunha senón n-a que teño entr'as poutas, ben agarrada, e que cavilo a veces no ben que faría á Hirmandade o inventor d'unha lira de manubrio, que aforrarse tanto traballo ós innúmeros poetas que hoxe a «pulsan» de ouvido ou por cifra! ¡Qué lindos versos faríamos sin mais traballo que o de darlle ó veol! Si en mín, digo, causou tal impresión o novo libro, ¿qué non fará pensar e sentir a un espírito delicado e sensíbre?

Cómpreme sólo espresar o efecto; non teño a misión de facel-a crítica. Son aínda máis amigo que curmán de Antonio Valcárcel, e os meus xuícios poderían ser chatados de parciaes.

Miñas envexas

Os homes envexo que nascen humildes... Nasceron honrados sobre limpa fíaza, baixo un teito nobre que o sol das campías meiróa brillando co-a sua lus máis branca... Humildes nasceron. A sua vida váise na benta pas doce que se ve esmaltada nos muros albeiros que fan ó alborado finxir unha boca de risa fantástica, c'os labres informes dos craros da fronda, que perfían-a, albura de ledas moradas...

De can é o seu leito, sin torpe molicie. Seu sono é reposo; seu reposo é calma, e o seu sér bronceino de sangue herculino, é tronco de unha albre que non dá follasca. ¡Os homes envexo que nascen humildes! Na sua carne, recios, pacíficos de alma, os homes humildes, ignaros e rústicos, sin febres de odio, sua vida dilatan, cal corre o regato falangueiro e dócil, espello da outura c'o vidro das augas, co-a sua doce linfa, vital nutrimento, pureza subrime baixando dende a áspera altiva serra onde se pousan as neves pol-o ceio ceibas, purísimas, castas. Do sol a carreira gobernalle as horas. ás vidas de doces mornenzas arcádicas, que son pra nosoutros eisvotos meigueiros da idade ditosa sin ferro nin anseas.... O sol mañaneiro que irida os alxófares, efímero rastro da noite azulada; o sol que no ocaso, lucindo cal luce mirar derradeiro, na tarde se apaga; o sol que, no fondo da copa invertida dos ceios, de bulla, da lus de ouro e nácar, pingotas brillantes de un néctar lumioso que é chuvia de vida, no mundo escanciada por unha man nobre que ñora os linaxes; o sol, na sua outura de rei, meridiana, ten o sortilexo das horas, e aviva, e mide e conduce, goberna i-encalma a vida apacibre da xente homildosa: ¡vivir que resoa co-a múseca da alma da terra, feita himno!, ¡vivir-pensamento que ó chan dende as frentes cai cal chuvia mansal!

Pr'o campo, ¿qué valen as torpes acucias da inxente cibdade, mortífera, insana? O rústico quere mellor o pan de ouro, e das puras fontes a linfa de prata, que todol-os dones cativos, noxentos, do pra eles ignoto vivir da urbe fátua. ¡Os homes envexo que nascen humildes!, que fan sentimento do seu sér, na prácida pas benta e subrime que envolve as campías como unha impalpabre mañífica gasa tecida con febras da lus de diamante que ó sol verte á eito dos agros no alcázar. Os homes envexo que viven a vida no bic, solemne, na eterna mirada de ceios e terras; que alí se desposa a efímera carne co-a pas da libre alma.... ¡Vivide convoscol ¡subrimes escravos, ilotas ilustres, vivide a hora casta que os tempos vos prestan! ¡Vivide convoscol Morade a tranqúia mansión maestática que os campos vos donan, cal tempo en que tedes vós o sacerdocio! Gardade a ñorada pureza subrime das neves albeiras que, nos outos cumes con que o chan se lanza altivo hasta os ceios, enxendran a linfa que fai dos regatos espellos que cantan.... Vivide ambiciosos a forza, a enerxía que sin cencia dades ás urbes sin alma.... Vivide vosoutros. ¡E un día, valentes, chegade hasta as urbes, ó pe da nugalla, i-énérxicos, recios, robustos. hercúleos, rompédelle os dioses á golpes de aixada! Dictade, barudos, a lei do traballo, esencia divíña que alenta na santa humilde obediencia que fai que nos homes o mundo contempere ruín fato de parias, namentras vosoutros, sufrindo en silencio, heroísmo facedes da pas de unha raza... ¡Os homes envexo, que nascen humildes! ¡Qué vida a sua vida! ¡Qué grande é a sua alma! ¡Qué músculos sagros os seus, porque poden quebraren cal vidros os fétidas táboas en que o mundo escribe suas leises malditas, en que todos lëmos a lei farisaica!!!...

ANTÓN VALCÁRCEL.

DE MIN PRA VOS

A FALLA D'ESTUIOS

BASTIÁN era bon, era honrado, era espeli-do. Cousa qu'ollaba faguer á outro, cousa que faguía él. Era un de tantos rapazes de moito axeitamento e disposizón pra todo, que non tiña mais defeito pra com-pretal-o que faguía á perfeizón, qu'a falla d'estuios.

Bastián fixera un reló de buxo con to-dal-as pezas. Unha verdadeira obra d'arte; e a obra non foi com-pretal, porqu'o tal reló non andaba. Non andivo endexamáis. E por falla d'o cavilare non foi. Fallábanlle os es-tuios sobor da mecánica, e pol-o tanto non lle foi posibre o atinare onde habíalle de pôr os pes ô reló pra qu'o reló andivera.

Bastián fixera un aroprano co-as moto-res e todo. O aroprano non tiña tacha; e sin tacha nin volta, non chegóu endexamáis a faguel-o voar. Descoñecía os prencípios da física, e pol-o tanto atopóuse desposibili-tado pra lle sacare o peso qu'era mēster pra que voara. E loitóu, e buscóu, e volvéu-se meio tolo por lle sacare o peso. Non Non puido; o que mais lle chegaron a ofre-cer foron tres pesetas... ¡Non puido sere!

Bastián fixo unha motocicreta, ben feita, com-pretal. Fíxoll'o motor con luxo de deta-les. Non tiña un pero... pro, si non lle daba ôs pés, cô motore non era. Pensóu, cavilóu, e fixo mentes de que fallábanll'os cabalos. Botóuse a rir. Si pr'andare en motocicreta percisaba mercare dous cabalos dempóis de pasalo traballo de faguela, éralle millor mercare un soio e andar á cabalo.

I-eisí d'iste xeito, canto ollaba c'ôs ollos faguía co-as mans. Un día casóuse un seu compañeiro, i el por non sere menos, por non ficare debaixo, casóuse tamén. Mais no matrimonio pasóulle coma con todo; nón soupo poñelo en camiño.

Ôs sete anos de casado, a sua muller,

aquela santíña muller que lle dera a neno por ano, finóulle. E Bastián con sete cati-uos qu'os tapaba un paxe, atopóuse diante do problema do reló, do aroprano, e da motocicreta. Paróuse, e non tiña estuios pra termiñal-o que fixo.

Ôs catro días de viudés ficábanlle unha dúcia de cadelas grandes no peto do chale-que e un cadelo pequeno no palleiro.

Sentóuse baixo o alpendre da casa e fo-chando c'ôs zocos no chan pr'axudare ôs seus cavilamentos com'os malos músicos axudan ô que tocan pra non perdere o compás, ro-paróu n'unha pedra amarela que safa á frol de terra. Colléuna, partíu un cacho, fixô pô. Lembrándose da química da que tampouco tivo estuios, sometéuna á auga e... nada. Sometéume ô fogo e... si non fuxe axiña d'alí, acora cô fume que botaba e o cheiro que ll'entraba pol-a gorxa.

Perguntóulle á un seu amigo zapateiro, e aquil qu'era home entendido en moitas cou-sas, díxolle qu'era xofre, e que coidara de non poñelo ô fogo, pois podía morrer aco-rado sin o sentire.

Bastián cavilóu, e dóuse unha puñada na testa qu'o fixo sentare. Aquilo era un mila-gre. O xofre sería a sua salvazón e a dos seus cativos.

Marchóuse pr'á casa, colléu unha xerra, e foise en direitura da taberna. A dúcia de cadelas grandes que tiña mercóunas de viño, e volvéu pr'onde os seus cativos. Botóu man d'unhos preódicos vellos e tapóu to-dal-as rendixas e buratos das portas. Sen-tóu os pequenos no chan, e cunca de viño vai, cunca de viño ven, puxéronse pai e fillos coma odres.

Bastián mal como puido alcendéu a lareira, e a puñadas foi ceibando o xofre no lume, qu'axiña comenzóu á desprendere un fume espeso e un cheiro que tumbaba.

Bastián co-unha surrisa de satisfazón e triste ledicia de sacrificado, foise onde ôs nenos e dempóis de axuntal-os ôs sete n'unha forte aperta, sentóuse n'unha cadeira cabo d'eles en tráxica compostura co-a cho-la pr'atráis, e non tardóu moito en ron-care com'ôs pequenos, baixo o sono da tana que colleran unhos e outros co-a en-chenta de viño que tomaran.

Ô señor Pepe, vello petrucio d'aquel lu-gar, de longas e brancas barbas que lle cu-brían o peito, tiña por costume o erguérese co-as pirmeiras luces da mañán, e ô saire da casa notóu un forte cheiro descoñecido pra él, e qu'o tal cheiro proviña do fume que safa pol-a chimenea da casa de Bastián.

Inducido pol-a curiosidade mais ben que por malos pensamentos, pois coidóu que Bastián andaría n-algún novo invento, pe-tóulle á porta. E petóu de novo, e volvéu a petare, e vindo que ninguén respondía, co-menzóu dalle que lle das na porta até qu'o tarabelo corréuse e puido entrare.

O fitare aquel coadro na cocíña, onde os nenos atopábanse en montón no chan e Bastián sentado na cadeira c'ôs brazos cai-dos e a chola pr'atráis, tremóu.

Abanóu a Bastián fortemente, e iste ô re-mate de moitos abanamentos abríu os ollos e ô fitare diante o Sr. Pepe, púxose de xion-llos diante d'il i-escramóu:

—¡San Pedro, San Pedriño, non me ne-gues a entrada no ceo! ¡Ben teño enxergui-do qu'os suicidas non teñen entrada eiqúf, mais xa ves, fallábanme estuios pra vivi-re, e!...

—¿Ti toleaches hom?—interrumpéuno o Sr. Pedro.

—Tolearía, San Pedriño. Xa ve, os in-ventos non servíanme de nada, os fillos tam-pouco; o único que servíame era a muller. Traxéronma pra eiqúf, i eiqúf veño.

—¿Logo quixéchetate matare? ¿Logo o cheiro que sentín é cousa túa?... ¡Agora me decato—dixo ollando pr'á lareira.

Restregóu Bastián os ollos ô sentire lalar de tal xeito ô que cría San Pedro, e o deca-tárese que non morrera e que respiraba ben, en tanto qu'o fume siguíu chimenea arriba, dirixéuse á lareira e tirando pol-os pelos e ollando pr'ô hoco da chimenea por onde rubía o fume, eisramóu dórido:

—¡Outra falla, outra!... Tapei to-dal-as saidas do fume menos a saída naturall...

—Pasóuche coma c'ôs inventos.

—Pasóume comá si fixera un par de zo-cos pra non magoal-os pés, i esquecérame de lle poñere o pau.

—¿E iso coma foi, hom?

—Desengánese señor Pepe, non lle foi outra cousa qu'a falla d'estudios, e até pra finir hay que tel-os. ¡Pergúntello ôs mé-dicos!

RICARDO CARBALLAL.

Ouro castelán

Os parlamentarios galegos, que non repersentan mais que a vountade dos caciques e a orde centralista, falan da defensa d'os intre-ses galegos, pro tratan d'am-parare ôs que amocan á ses-ta parte dos habitantes da nosa terra.

Ouro catalán

Os galeguistas, vendo as fondas e ruins inxusticias que os caciques que fan di-putados galegos, cometen c'os labregos e os veciños das pequenas vilas, pidíron-lles os cataláns apoio, e Ra-hola falará no Congreso.

SERÁN E NOITE

Para o primeiro poeta galego místico, Antón Valcárcel.

Paseniño, paseniño,
pol-a vella corredoira,
o carro pasa rousando
cal s'entre o eixo e as rodas
doente meiga esmagara.

Preto da xunta calmosa,
a caron dos bois marelos
d'olleadas melancónecas
qu'abatan casi hastra o chan
as testas qu'o xugo forza,
camiña aguillada ô lombo
un rapaz d'ergueita chola.

Sóbor do carro, o molime
arrecende que da groria,
alongado en alta pía
que apretullan as congostras.
Tmbada n'él cal n'un trono,
vai unha mociña moza
que leva preso nos beizos
un alalá que namora.
Ôs seus ollos mal pechados
o cevo do vrán asoma
con fitares solermeños
das dolces popilas mornas,
que se pousan no rapaz
com'as abellas nas rosas.
Seu cabelo baix'o pano,
é cal do millo a panocha

que aloumiña o sol morrente
c'as marilentas rayolas
¡Que milagre de pescozo
no aberto xubón amosa!
¡Casi se ll'erguen os seos
en mareira tentadora,
cal si no peito levase
unha niñada de pombas!
¡Qué corpo meigo, que corpo
antr'o molime abandona,
traguend'o maxin lembranzas
d'outra Ceres mitolóxica
que no canto do coturno
puxera sinxelas zocas!...

Paseniño, paseniño,
pol-a vella corredoira
o carro sigue rousando
com'unha meiga chorosa.
Detrais dos mouros penedos
que as ermas cumes coroan,
n'un resprandor de fogueira
o sol oculto se torna.
Baixo os apaxos da brisa
n'un bico xúntanse as follas
d'as albres que nos camiños
poñen pantasma de soma.

¡Cantade, melros, cantade,
con meigas risadas tolas,
os idilios das aldeias
cheos de gracia bucólica!
Xa brillan, vermes da noite,
pol-o val luces de chouzas.
Xa s'alcenderon no cevo
as estrelas avegosas.
No caramillo de Pan
os vellos sapos reloucan,
e-o *Anxelus* tende as áas
por ribazos e congostras.
C'o eixo doente do carro
súbeto apagóuse a ronsa.
A y-auga bule nos regos
cantando marmuladora,
e nos olliños de lus
das estrelas garimosas
pon mil guiñadas a noite
que é vella alcagieta chocha.
Os grilos fregan nos fíltros
dos seus buratos á porta,
mentres pol-o alto hourizonte
vai rubindo a lua nova,
cal fouce de prata, dina
de raiña segadora.

E alá moi lonxe, moi lonxe,
dolce cántiga xeórxica,
vaise esvaindo, esvaindo,
com'un salayo de moza...

A. VILLAR PONTE.

Efemérides galegas

ABRIL

Día 11

1201. Doación real ao mosteiro de Oya, da vila de Saa co'a igrexa de Eri-zana.

Día 12

1422. O rey Jan II, confirma o privilegio que concedeu Alfonso XI á vila de Neda en 12 de Setembro de 1344.

Día 13

1881. Morre en Madrid o almirante don Jaquin Gutiérrez de Rubalcava, Marqués de Rubalcava.

Día 14

1809. Creación do regimento da Unión, formado por Morillo.

Día 15

1309. O rei de Castela manda ao Adiantado de Galicia que garde e faga gardar todol-os privilegios que él e os reis tiñan concedido aos mosteiros de Monfero e Sobrado.

Día 16

1268. O rei Alfonso X o Sabio concede que os Vasallos de Monfero non paguen jantares ao Adiantado de Galicia.

Día 17

1788. Certame matemático celebrado en Ferrol pol-os individuos do corpo de Artilleiría de Marina baixo da inspección do general Arce.

Día 18

1329. O rei D. Enrique concede e confirma todol-os privilegios e gracias que os reis tiñan concedido ao mosteiro de Monfero.

Día 19

1740. Combate glorioso do navío *Princesa* con outros tres navíos ingleses a 30 legoas do Ferrol.

Día 20

1794. Creación do Goberno militar e político do Ferrol.

¡Amnistía?...

Moi ben. ¡Amnistía pido eu; pr'o pída pr'a todos xa que todos a necesitan. ¡Pr'a quen se pediu esa gracia?

Pedíuse pr'os delitos d'imprenta; pedíuse pr'os que loitan pol-o melloramento d'a suo crás; pedíuse pr'os revoucionarios; mais naidese coidou de pedil-a pr'os labregos que por pedir pan e non querer oílos tiveron que rachar os sacos d'o grao pr'a que non morreran de fame as mulleres y-os nenos.

Nos artigos d'a ley d'amnistía, non figuran os labregos; preto está o día de poñela en vigor; os labregos irán pagar ô presidio por non querer que morreran de fame as xentes probes; e se esto socede, pergunto eu ¿que farán os obreiros d'o pobo, pol-os obreiros d'o campo?

Se os deixades abandonados, teredes sobre de vos o mayor cárrago d'a concencia; non teredes dereito a decir que loitades pol-a humanidade, ni pol-a libertade d'home.

Esperamos de vos, que pediredes xusticia pr'os vosos irmáns, xa que queren deixalos fora d'o perdón; porque cando os sucesos d'a sua culpa, non estaban suspendidas as garantías constitucionais.

B. V.

A TESIS NAZONALISTA

Non hai argumentos serios contra d'ela

LA Voz del Obrero, publica no seu derradeiro número un pequeno artigo contestación ô que nós dixemos n'istas columnas.

Nada d'eso. Nosoutros non queremos aldraxar nin molestar a ninguén. Peitamos por ideas, e pol-o mesmo adicámonos á sinalar contradicións esenciaes en certos obreiros que de nós teñen falado. Pro algú obreiros non son todol-os obreiros.

Ante certas campañas que samente danse en España hai que pensar na inconscencia de moitos. E inconscencia se ve nos señoritos, inda n'aqueles de moitos anos d'estudo, pra canto máis n'algúns obreiros.

* *

Fala o artigolista do boletín do sindicalismo de que os rexionalistas e nazionalistas queremos capillíñas e non sei que mais cousas pol-o xeito.

O verbaleiro século XIX c'os seus soños individualistas que xa ninguén—home de ciencia—toma en serio, trouxo unhas concepcións cosmopolitas tan absurdas com'o arcadismo aristocrático do Imperio francés. Os dous polos d'un mesmo absurdo.

¡A patria universal! A gran familia humana A esto non se chegará endexamais senon de maneira relativa. Pero si conseguimos aínda este relativismo, terá de sere logo de que as nazionalidades naturaes sexan reconecidas. A virtualidade do rexonalismo, ou do federalismo—modalidá do rexonalismo—fixo desaparecer moitos motivos de loita. (Exemplo os Estados Unidos,

Austria Hungría, Alemania, mesma. Hastra Inglaterra pol-o que fai ás colonias.)

¡A patria universal! Vede ôs homes mais refinados, mais civilizados, mais cultos do mundo—pacifistas feros, conscentes, denantes da guerra—como Anatolio France e moitos mais en Francia; ácratas coma Gorki, Krotpokine, etc., en Rusia. Vede si no momento crítico fono primeiro dos seus que de todos. E sinalamos homes cumes.

* *

Cando se demostre que pode eistir un soilo idioma universal—non hai quenes falan da música, com'o si a música de xeito artificial pol-o que á signatura respeita, tive-se comparanza algunha c'os linguaxes articulados?—; cando se demostre que o influxo da terra non determíña características esenciaes do home; cando se demostre que o home é causa allea á Zooloxía, estonces nós deixaremos de ser o que somos.

Poderá desaparecer o capital, comunizárese a propiedade, trunfar o socialismo mais radical, pro as agrupacións humanas naturaes han de sere sempre, a base esencial de toda organización. ¡Retrógrado, pois, o nazionalismo? Non; é o mais moderno. Xa o ven dicindo Rusia. Dinno os mais cosmopolitas franceses que agora rectifican. Diyo a vida mesma de cada un, si ben s'ouserva.

Unha Europa nazionalista, fará a federación d'Estados que desexaba Víctor Hugo. Si o traballo de cada rexión natural ten que axeitarse ás propias características da terra ¡quén será o tolo que soñe c'unha unifi-

cación niveladora de tod'o diferenciado dend' ab inicio?

E sobre d'esto falaremos moito. Sin ofender a ninguén.

Dos verdes anos

I

¡Que encantada visión! Un roxo ceo inframado en larada pra iluminala; pasóu Ela; cantaba un ala-la-la, prendía flores no brandido seo e os paxaros calaban pra escoitala.

O Ensoño foi cumprido:
Muller, Música e Flores;
unha garrida moza, un val florido e unha canción de amores.

II

Dame acá tua manciña:
por Dios pon
a tua man que aloumiña
sobre do meu corazón
que é, pro seu mal, medicina...
¡Oh que fera tentación!
Estimara ser teu can
pra fracerte unha treición
e despois... ¡lamberte a man!

III

Envío a... (para que non me estire as orellas.)

Collidos os dous da man,
Cantando un val florido...
Foi n'unha noite do vran
(Pasóume estando dormido.)

J. I. R.

IRMANDADE DA FALA

Novo Consello

Na Xunta xeneral que celebróu a «Irmandade da Fala», pra elexir novo Consello e dar conta do movemento social e o estado económico, foi nomeado o seguinte:

Conselleiro primeiro: D. Luis Peña Novo.
Segundo: D. Francisco M. Balboa.
Segretario: D. Bernardino Varela.
Segretario segundo: D. Manuel Yáñez.
Tesoureiro: D. Victorino Veiga.
Contador: D. Francisco Abelaira.

Vocales: D. Constantino Pazos Agra, don Antonio Martínez y Martínez, D. Xerardo Faraldo, D. Rafael Oxea e D. Federico Mora.

Bibliotecario: D. Johan V. Viqueira.

PROBLEMAS D'ACTUALIDADE EN GALICIA

A cuestión do mainzo

O ferrocarril da Costa

O ferrocarril d'Ourense á Zamora

A anulación dos repartos do Consumo, arma co'a que o cacique amoca ôs labregos

A responsabilidade dos causantes das traxedias de Ferrol e Sedes (Narón)

A falta de gasolina pr'as comunicacións automistas antr'os pobos que non teñen ferrocarris

A falta de trens rápidos

A falta de transportes

A probeza dos municipios pol-a falta d'autonomía

A NOSA LINGUA

I

GALEGOS amade a vosa lingua porque ela é un rico tesouro oculto!—Amá-dea, falá-dea, cultivá-dea; desenterrade o tesouro que garda o gigante alarbio da tiranía.

II

Fonte de fraternidade universal únen-os cos pobos da raza afin, cos que teñen os mesmos verbos a mesma historia cos que se espallaron pol-os mares en linda coroa. Fonte de fraternidade a nosa lingua será base pra unha grande Iberia. Fonte de fraternidade fará que as ideas e sentimentos humanos flujan e batan nos nosos espíritos dende remota e legendaria India, á África exuberante e areosa e ás selvas e planicies da América; noso espírito como un deus antigo terá dúas caras e ollará dous mundos.

III

Alma nosa eres tí, lingua que fuches creada na nosa historia, modo diviño de expresión saído das entranas do pobo galego. Ou! veu a nós arrecendente agarimo das cántigas! Ou! veu a nós lirismo exquisito dos cancioneros!—Vós, donas, falade de aquel geito no que como ningún-has fuchedes loubadas. ¿Onde na Iberia puxeron os poetas n'os vosos beizos máis belos cantos d'amore? ¿Onde se cantou máis intimamente á Nai das Nais á Nai María?—Donas galegas falade galego!

IV

Amade a nosa lingua, os entusiastas da nosa grandeza nacional!—O rey cercou a Sevilla; as naos soben o río e ja chegan engalahadas de flores!—Briosas van as naves de Chariño o almirante poeta das saudosas barcarolas; rompen as cadeias que pechan o Guadalquivir os primeiros, a vanguardia. E os galegos saudan a Sevilla coma sua é a fala do noroeste resoa a primeira n'as veigas sempre fecundas dos laranxals e das prateadas oliveiras!

V

Lingua, canto eterno do traballo, dos homíldes, dos amigos da terra fecunda, prados verdecentes, douradas espigas e fragas rumorosas, do taller no que mil cousas giran e bruán, da maneira labore fatigosa dos que en livianas barcas camiñan sobr'as ondas escumantes. Lingua real non falsaría es tí a dos que amamos o heroísmo calado de todos los días.

VI

Galegos amade, cultivade o rico tesouro da nosa lingua! Sô faládoas seredes libres ja que o home sin raza e unha abstracción.—Orgulo da raza eu vos pido!—Ser libres é sel-o como homes, como raza e como individuo.—E lembrádevos que di Goethe: «Sô aquel que soubo conquistar cada día a sua liberdade é dino de ser libre!»

VII

Palabra, ti que tes as aas côr do iris no

ceu, vai d'alma en alma, petando á porta e dicindo: «espertade galegos os tempos son chegados!»

JOHAN VIQUEIRA.

A vela de San Ramón

Unha casada, n-o trance máis duro estaba unha vez e n-os seus berros dicía: «máis fillos non quero ter». Seu marido tristurado, pois era un home de ben, vendo o momento preciso axiña ponse a encender unha vela a San Ramón que amigo d-as madres é. Dempois que foi nado un neno, e moi contenta a muller dixo: «matade esa vela que servirá pra outra vez.»

**

¡Ou, bendito San Ramón que milagreiro ti és, que tal faterna ás mulleres axiña fas esquencer! é tal milagre o máis grande de todol-os que se ven. Dios ben fixo cando puxo n-as mulleres tal poder d'esquencer un mal tan fero, inda que non fora un ben; tan soilo o corazón d'elas asina tiña que ser.

CABO PASTOR.

(3 FOLLETÓN DE «A NOSA TERRA»

Nosos problemas educativos

Conferenza lida pol-o seu autor o docto catedrático i-entusiasta irmán Don JOHAN VIQUEIRA

desde o lér até o insino mais outo fágase pensando no porvir do noso, e lembrándose dos seus fins na humanidade! Mais, pra isto o primeiro a reformar son os métodos que realmente constituíen o núcleo, o esenzal da escola; non un procedemento frio e pasivo senon un geito vital, entusiástico e activo é o que conven pra realizar o fin da escola, porque a vida non esperta mais que en contacto co-a vida! Trocar un método, un procedemento pol-o outro, e cambiar a pequena eficacia pedagógica pol-a grande eficacia pedagógica. A tarefa é grande mais non imposible e fixédevos, esta será a única maneira de que da escola salla unha raza forte, baruda, reja, capaz d'engrandecer o noso pobo.

Como pensar unha escola galega sen a lingua galega?—A lingua é esencial á raza; co espírito d'esta debe penetrar n'a escola e

levalo envolteito no seu seio. Mais, non sômente por isto cobizamos que s'insine na nosa fala. Hay para ilo outros motivos. ¿Non é absurdo que hoje n'as escolas ruraes e nas máis d'as vilas falen os mestres ós discípulos en castelao onde os rapaciños coñecen-o si o coñecen como unha lingua estrangeira? Isto é o mesmo que insinar na Castela en portugués ou en catalao. A mais singela pedagogía di-nos qu'o mestre debe chegar c'as suas palabras ao fondo da alma do neno. ¿E como podere chegar con verbos estrangeiros e incomprendidos?—Certamente non podemos pol-o d'hoje suplantar o castelao nen d'isto se trata. O que nos importa é que o galego non quede, non fique, totalmente relegado e que se estime no seu actual verdadeiro valore. E dicir: que se insine e sirva pra insinar. No momento, pra que a nosa fala entre na escola fai falla sô que o mestre permita aos rapaces a expresión do seu pensamento na sua lingua, e que cando seja inevitable, como sucede co insino dos rapaces que encomenzan a frecuentar a escola non tema empregar o galego como lingua auxiliar. Ademais teñen de levare á escola a poesía e a música popular ou cuase popular que non sô

educará o senso estético do neno senón que lle mostrará unha lingua bela e pura. Convirá tamen que os rapaces escriban as suas cántigas afacéndose diste geito ao uso escrito do galego. Naturalmente que temos que exigir o coñecimento do idioma local ao mestre, e aspirar a que se decrete obrigatorio seu estudo n'as *escolas normaes*.

Fixémonos na grande importancia que ten o levar a poesía á escola toda; educación está necesitada de beleza, pois e un dos grandes factores creadores do ideal, da inspiración na vida. Nosa poesía como ningunha removería e espertaría os espíritos porque como ningunha cantou as aspiracións as dôres e as ledicias do pobo. ¡Cantas fermosas páxinas hay n'ela sobre a dura sorte do emigrante, sobre a vida apacible e a labore do campo, sobre o mísero labrego, abafado, explotado pol-os tiráns! Eu vos acredito que as nosas poesías espalladas por aldeas e vilas, contribuirán d'unha maneira enorme ó rejuir do noso pobo.

Ainda que a escola non ten por misión a formazón profesional, eiqui como n'outros países debemos por necesidade do momento introducir esta n'ela. ¿Porque, que será da nosa raza si a maioría dos seus membros

Peneirando...

Dinnos que ténse mentes de nomeare mestre da Escola laica da Cruña a un señor Carbó, eistrano á nosa terra, pospoñendo a un cruñés intelixente, culto e honrado: o fillo do médico Farina.

Doeríanos na y-alma que saise certa a triste nova.

Porque aqnela escolá está subvencionada por un municipio galego.

O noso irmán Taibo, notabre poeta e os nosos correligionarios D. Leandro e D. Xavier Pita, organizaron unhas actos galeguistas en Ponte de Mera, Cuiña, San Adrián

de Veiga e outros recunchos da formosa comarca d'Ortigueira.

N'eles, ademais dos organizadores, tomou parte o gran orador e irmán Lois Peña Novo, conquerindo novos loureiros pr'ô seu xusto renome.

Ortigueira esperta, coma todol-os povos galegos. ¡Terra a nosa!

D. Leandro Pita Romero, esqirtor notabre d'Ortigueira, reuatió un libro, nomeado *Palabras d'un labrego*, que axiña sairá imprentado.

E un libro luminoso que ten que chama-re moito a atención das xentes.

LIT. E IMP. ROEL.-GORUÑA.

Consultorio Médico-Quirúrxico J. Lastres

Consulta e tratamento d'as enfermidades en xeneral

ESPECIALIDAES

Pel. (incruso cáncer, lepra, lupus e úlceras atónicas).—Peito, Estómago, Anemia Reumatismo, Artritis deformantes Neuralgias, Arterio-esclorosis Paralysis

Electroterapia, Aeroterapia, Sueroterapia, Análisis

RAYOS X

Gabinete Fisioterápico: Consultas de 10 a 12

Tratamentos á prezos e horas convencionaes

Non se fai asistencia ás fogares

Praza d'Ourense, 2-1.º (esquiña a Picavía)

A CRUÑA

¡GUERRA AOS CALLOS!

Callos, sabaños e ollos de galo cúranse co

Bálsamo Oriental

Premiado con Medalla d'Ouro na Esposición de Buenos Aires

Fabricantes: Prudencio López e Fillo - Jerez.

Representante: Manuel Sánchez - A Cruña.

De venta n'as boas Boticas

ICANAS Á FORAI

Cos productos premeados con Medalla d'Ouro en Buenos Aires e adoutados pol-o mundo enteiro

Aceite del Serrallo

La Jerezalina

DE VENTA EN TODO O MUNDO

Únicos Trabicantes: PRUDENCIO LÓPEZ E FILLO - Jerez.

Representante: MANUEL SÁNCHEZ - A Cruña.

BALDOMIR

Pôrase axiña a venda unha nova colección de melodías inspiradas en poesías de Rosalía, Curros, Cabanillas e Rey Soto.

Cando vosté percise o SELLO YER

non pida xamais un *sello* pr' o DÔR DE CABEZA, porqu' eisí quen llo venda, fica en libertade de darlle calquer *sustituto ou imitación*, razón pol-a qu' en moitos casos non daránlle o único e lexítimo SELLO YER, e sí outro calquera, cuios efectos seran sin valore, e non donaránlle o alivio que percisa.

Pida, eisixa vosté sempre o

SELLO YER

que cura coma non hai porparado qu' o asomelle o DÔR DE CABEZA, DÔRES REUMATICOS, GRIPPE, DÔR DE MOAS E DE OUVIDOS e toda cras de dôres nerviosos,

Caixa co-un sello, soio costa 30 CÉNTIMOS.

Caixa co-unha ducia de sellos, 3 PESETAS.

DE VENDA EN TODAL-AS FARMACIAS E DROGUERÍAS

Faise cárrago de toda cras de traballos gráficos, en imprenta, litografía e fotograbado, así coma sellos de caucho

A Papeleira Galega

FÁBRICA DE BOLSAS DE PAPEL DE TODAS CRAS FOTOGABADO

BARRERA, 7

A CRUÑA

Telef. 434

NOVO LIBRO

Da Terra asoballada

POESÍAS

DE

Ramón Cabanillas

De venda en total-as librerías e na administración d'A Nosa Terra.

Prezo: 1'50 ptas.

FRÁBICA MECÁNICA

::: DE CALZADO :::

— DE —

ANXEL SENRA

RÚA XUAN FLÓREZ

Depósito: Cantón Grande, 15

A CRUÑA

FILLOS DE A. BARCELÓ (S. en C.)

MÁLAGA

Cosecheiros, esportadores de viños seleitos da España, oxén, anisados, ron, coñac, etc.

Son os únicos donos das marcas de moito creto e sona chamadas

ANÍS DOUS MONOS

RON LA LUCÍE

OXÉN SUPERFINO

Pra encargos, na Cruña, rúa do Orzán, 144

Automovilistas:

As mais fortes, millores e mais económicas cubertas, son as

PALMER

Depósito xeneral en Galicia.

Real, 20 -- A Cruña

NAZONALISMO GALLEGO

A NOSA AFIRMACION REXIONAL
(2.ª EDICION)

Libriño ben imprentado nos modernos talleres da «Voz de Galicia» con xuízos e opinións de Rodrigo Sanz Porteiro, Banet, Fontenla, Calvo, Casares, etc., por Anón Villar Ponte.

Véndese a 50 céntimos.— Os pedidos faránse ó autor, no Rego d'Auga, 4-1.º — Cruña.— Os suscritores d'este boletín poderán adquirilo á metade do prezo sinalado.

LABREGOS:

Si queredes encoutar a peste das patacas, vacelos (vides), hortalizas, etc., e dobrar a colleita d'aqueles produtos, empregade o **SULFATO DE COBRE**

Pedide prezos e condicións ós

Grandes Almacés de Ferretería, Vidros e Pinturas

DE

Romero Hermanos

Concepción Arenal, 1 e 3; Iglesia, 90 e 92,
e Canalejas, 77

FERROL

H. LA PALOMA

— DE —

Ramón Morandeira

Este espréndido establecemento, situado no mais céntrico da poboación, axeitado á outura dos millores da súa cras, conta con espazosas e aireadas habitazons, boa e abundante mesa, un servizo puntual i esmerado, e asistencia facultativa pol-o enxebre e renomado doutor A. Otero.

Fonte de San Antón, 20 - Santiago

LEUTORES:

Quen queira ter un traxe bío e xeitoso, e que lle coste pouco diñeiro, qu'ó faga na xastería de

Xosé Varela

CIRCO, 16-BAIXO—VIGO

FÁBRICA DE BISELAR, GRABAR E DECORAR CRISTAL

Espeillos de Venecia e de tocador, lisos e biselados.

Rótulos grabados e vidreiras artísticas.

Lúas de grandes tamaños e grosuras.

Vidros impresos e de total-as cras.

Baldosas pra pisos.

Narciso F. Pereira

ORZAN, 76 E SOCORRO, 37 E 39

A CRUÑA

FARMACIA «A SILVA»

Produtos nazonaes i-estranxeiros

Ortopedia en xeneral

DEPÓSITO

do Purgante ideial xaponés *Nazarnorima* (puramente vexetal) e do Selo analxésico *Gimen*.

N'esta casa háchanse á venda os *Produtos químicamente puros* do acréitado Laboratorio de *Gonzalo Formiguera*.

GARÁNTANSE OS PREPARADOS

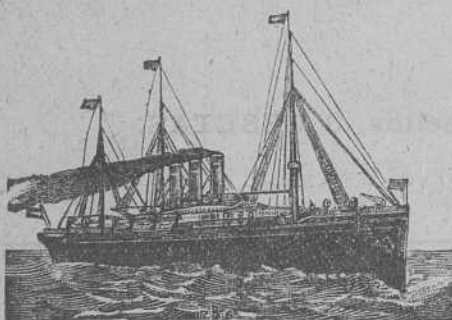
Silva d'Abaixo, 17 A CRUÑA

Os esquisitos VIÑOS do

VALLE DE MONTERREY - Ourense

véndense no Rego d'Auga, 44

Probádeo, os que gustedes d'un bon viño de mess.

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE

SERVICIOS DIREITOS DENDE O PORTO DA CRUÑA

LINHA DE HABANA E VERACRUS

Prezo en terceira á Habana	Ptas. 298'60
» » Veracrús.	» 313'60

Facilítanse billetes de ferrocarril da Habana a Santiago de Cuba pol-o prezo de Ptas. 35.

Os emigrantes e todol-os equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía.

Para toda clás d'informes sóbor de datas de saída, precios do pasaxe e tipos de flete, dirixirse ó seu Consignatario

D. Nicandro Fariña

Rúa de Compostela, esquina á Praza de Lugo

NOTA. — Quedan sin efecto total-as tarxetas de visita, pois non se deixa entrare a bordo.